

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационния труд

„ПРОУЧВАНЕ ВЪРХУ АКТУАЛНИ ПРОБЛЕМИ НА ДИАГНОСТИКАТА, ЛЕЧЕНИЕТО И ПРОГНОЗАТА НА ОСТРИЯ ПАНКРЕАТИТ”

на доц. д-р ДИМИТЪР ЖИВКОВ СТОЙКОВ, д.м.

Катедра „Пропедевтика на Хирургичните болести” , МУ – Плевен

Началник клиника по Обща и висцерална хирургия,

УМБАЛ „Г. Странски” – гр. Плевен

за присъждане на научната степен **„ДОКТОР НА НАУКИТЕ”**

от проф. д-р РОСЕН ЕВГЕНИЕВ МАДЖОВ, д.м.н.

Началник Втора клиника по хирургия

Зам. ректор по НИД, М У - Варна

Дисертационният труд на доц. Стойков третира актуален и изключително труден проблем на спешната и неотложната хирургия, а именно въпросът за диагностично-терапевтичната стратегия при Острия панкреатит. Това е една от най-често срещаните диагнози в структурата на спешната хирургична патология – на 4 – 5 място след различните форми на перитонит, чревната непроходимост и кръвоизливите от ГИТ.

ОП е нарастващ здравен проблем в Европа и Америка, характеризиращ се със значителни медицински, хирургически, социални и финансови последствия. Това налага постоянна готовност на високо квалифициран екип от хирурзи, гастроентеролози, ендоскописти, рентгенолози, анестезиолози/реаниматори.

Дисертационния труд е написан на **250** страници, от които:

- 5 стр. - Съдържание
- 1 стр. - Използвани съкращения
- 2 стр. - Въведение
- 76 стр. - Литературен обзор
- 2 стр. - Цел и основни задачи
- 107 стр. - Собствени резултати и проучвания
- 7 стр. - Заключение и основни изводи
- 3 стр. - Приноси
- 2 стр. - Публикации във връзка с дисертационния труд
- 38 стр. - Библиография
- 5 стр. - Приложения

Онагледяването е осъществено с **43** таблици, **6** фигури, **10** графики.

Библиографията съдържа общо **273** заглавия и автори, от които **39** са на кирилица, а **234** – на латиница.

В литературният обзор са разгледани – кратка историческа справка, класификациите, етиологичните фактори, патофизиологичните схеми на развитие на ОП, патогенеза, усложнения и леталитет от ОП, прогностични критерии, консервативно и оперативно лечение, с обсъждане на редица проблемни постановки, като място и роля на протеазните инхибитори, антибиотично лечение, приложение на ендоскопски и алтернативни методи, мястото на холецистектомията...

Литературният обзор е много подробен и показва едно много добро познаване на проблема от дисертанта. Добре подреден, на достъпен език, с детайлизиране на алтернативните варианти с оглед оптималното решение на въпросите в цялостната диагностично-терапевтична стратегия при пациенти с ОП.

Много добре са представени патофизиологичните проблеми, ранните и късните маркери с оглед прогнозиране на тежестта на острия панкреатит.

Би могло обаче да се съкратят някои моменти, особено при етиологията, симптоматологията, локалните и системните усложнения, като част от тях могат да бъдат дискутирани при обсъждането на собствения клиничен материал.

Литературният обзор като цяло е с приносен характер.

Основната цел на дисертационния труд – *„Определяне принципите на диагностика на настъпващите септични усложнения, за комплексно лечение и оперативната тактика при тежки форми на Остър панкреатит и на прогнозата за изхода от лечението”* е много добре формулирана

За постигане на основната (главна) цел са набелязани **10** „основни задачи”, които са добре дефинирани, тъй като във всеки дисертационен труд от изключително важно значение е съпадението между поставената основна (главна) цел и задачите (определените) за нейното изпълнение, които често са нарушени в някои дисертационни трудове.

Би могло задача № 10 да отпадне или да се формулира нова задача, която покрива № 9 и № 10 – касаещи Прогностичния индекс и неговото клинично приложение с оглед бързата и адекватна оценка на състоянието при болните с Остър панкреатит.

Следва най-големия раздел в дисертационния труд – Собствените проучвания.

Обект на проучване са **428** пациента лекувани в клиниката по Обща и висцерална хирургия на УМБАЛ – Плевен, за период от осем години – 2002 – 2010 год. От тях **125** достигат до оперативна интервенция

Анализираните болни са разделени на две основни групи:

I гр. - **227** болни - от 2002 до 03.2008 г.

II гр. - **201** болни - от 04.2008 до 03.2010 г.

Причината за това групиране е коренната промяна в хирургичната тактика и лечението на Острия панкреатит, настъпила след реструктуриране и профилиране на клиниките по хирургия.

Тази част от дисертационния труд би могла да бъде онагледена по-добре чрез представянето на данните в таблици и графики що се касае за разпределението на всичките пациенти по брой, възраст, пол, консервативно лечение, общ брой усложнения, общ леталитет и леталитет при тежките некротични форми.

Броят на анализираните болни е абсолютно достатъчен, за да бъдат извършени статистически достоверни изводи и заключения от приложението на алтернативни диагностични (клинични, лабораторни, инструментални, имунологични, микробиологични) и терапевтични (хирургични, ендоскопски, консервативни) методи.

Предложената от дисертанта дефиниция на Острия панкреатит е достатъчно подробна и е с приносен характер за клиничната практика.

Приложно-практически приносен характер има и предложението на доц. Стойков за отделяне на Ранния тежък остър панкреатит (РТОП) като самостоятелна клинична форма, с оглед спецификата в неговото протичане, усложнения и висок леталитет.

В клиничното протичане и диагностичния процес при болните с Остър панкреатит доц. Стойков обособява четири периода. Това е изключително полезно особено по отношение на усложненията (ранни и късни), тъй като заострят вниманието на лекуващия екип.

Доц. Стойков подчертава и значението на клиничното мониториране на болния при това тежко и динамично променящо се във времето заболяване.

Дисертантът анализира и представя основните принципи на интензивното консервативно лечение и оперативното (по показания) лечение, алтернативното ендоскопско лечение, въз основа на което предлага свой алгоритъм за лечение на Острия панкреатит, който е с приложно-практически приносен характер.

Изградената от автора и колектива на клиниката стройна схема на диагностично-терапевтична стратегия реално е довела до сигнификантно снижаване на усложненията и общият леталитет при пациентите с Остър панкреатит. Общият болничен леталитет при ОП по литературни данни е около 6 – 8%, а при възрастни е значително по-висок – 15-35%, докато при анализираниите пациенти в клиниката той е сведен до 3% през втория период, което само по себе си е сериозен принос в клиничната практика.

Оперативните интервенции са изложени като последователна хирургическа тактика и оперативна техника. Авторът описва препоръчителното първично затваряне на предната коремна стена. Обсъжда индикациите за лапаростомия, както и техниките за външно дрениране при некротичните панкреатити.

Изводите (23 на брой) произтичат от прецизно извършените клинично-морфологични, микробиологични, имунологични проучвания и детайлното проучване на усложненията и резултатите от приложеното лечение при пациенти с ОП. От гледна точка на тематиката на дисертационния труд и неговият принос, важни за клиничната практика са основно тези свързани с прогнозирането на тежестта, усложненията и леталитета на ОП, основните принципи на консервативното и оперативното лечение. Някой от изводите могат да се слоят (22 и 23), някой да отпаднат (19).

Позволявам си да направя някои по-дребни забележки:

1. стр. 109 – графика 5 – да се увеличи р-ра (легендата е по-голяма)
2. стр. 109/110 – корекция на табл. 31 (на една страница – по-прегледно).
3. табл. 32, 33 и 34 – всяка от тях на отделна (една) страница.

Изтъкнатите забележки в никакъв случай не намаляват достойнствата на дисертационния труд, който е изцяло завършен като такъв.

Могат да се посочат следните по-важни приноси на автора:

1. Привеждане на терапевтичната схема при болните с ОП в съответствие с най-съвременните тенденции и изисквания на добрата клинична практика, което резултира в снижаване на леталитета от 13% до 3% в границите на изследвания период.
2. Промените в диагностично-терапевтичната стратегия водят и до подобряване на финансовите резултати – снижаване средната себестойност на лечението от 5 615 лв. на 1 220 лв. (т.е. с 460%).
3. Проучена е пълната клинична проява на симптоматологията на острия панкреатит, както и приноса на отделните параклинични и инструментални методи за изследване в цялостния диагностичен процес.
4. Въведена е ендоскопската ПС още в първите 72 часа за декомпресия на билиарната система при билиарен ОП.
5. Проучена е подробно динамиката на микрофлората и нейната чувствителност при ОП.
6. Извършен е системен анализ на рисковите фактори за развитие на тежките усложнения при ОП – интраабдоминален сепсис, постоперативна пневмония и др. Разгледани са най-ефикасните методи за профилактика и алтернативни методи за лечение на тези усложнения.
7. Създаден е и успешно приложен в клиничната практика вариант на Прогностичен индекс при болни с ОП.

Приносите са с подчертан научно-приложен характер и са резултат от дейността на колектива на Клиниката по Обща и висцерална хирургия при УМБАЛ Плевен и лично на дисертанта доц. Д. Стойков.

Доц. Стойков има **10** публикации за последните години по темата на дисертационния труд.

Има участия с доклади по тематиката на национални конгреси и конференции.

Доц. Стойков има 27 години стаж по специалността хирургия и над 20 години преподавателски стаж в МУ – Плевен.

В заключение:

Представеният дисертационен труд е задълбочен, проблемен, очертава съвременните постижения в диагностиката и терапевтичната стратегия при пациенти с ОП. Това е един напълно завършен научен труд, отговаря по обем и научни достойнства на критериите за присъждане на научната степен „**доктор на науките**” на неговия автор доц. Д. Стойков. Материалът е обемист и ако се извършат известни съкращения, технически преработки би могло да се оформи една много добра монография с важен приложно-практически характер за стратегията при болни с Остър панкреатит.

Има резултати с приносен характер и публицистични прояви, които показват последователност, целеустременост в научните и практически търсения на доц. д-р Д. Стойков.

Познавам дисертанта и неговите научни трудове, публикувани в наши и чужди научни списания, активен участник във всички научни форуми – конференции, симпозиуми, конгреси с научни доклади, експозета и модератор на сесии.

Всичко това ми дава право и основание да препоръчам на членовете на Научното жури да гласуват **положително** и да присъдят на доц. д-р Д. Стойков, д.м. научната степен „**доктор на науките**”.

гр. Варна

Проф. д-р Р. МАДЖОВ, д.м.н.